

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Straffen en behandelen: a. Straftoemeting

Wingerden, S.G.C. van

Citation

Wingerden, S. G. C. van. (2025). Straffen en behandelen: a. Straftoemeting. *Delikt En Delinkwent*, 55(6), 477-482. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4284097>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4284097>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Straffen en behandelen

DD 2025/32

a. Straftoemeting

1. Inleiding

Deze rubriek start met een bespreking van recente ontwikkelingen op het terrein van de strafbeschikking, de ‘Tijdelijke instructie intensivering strafbeschikking bij veelvoorkomende vermogensdelicten’ (paragraaf 2). Daarna geef ik in paragraaf 3 een overzicht van de wijzigingen in de landelijke oriëntatiepunten voor straftoemeting en OM-richtlijnen voor strafvordering die het afgelopen jaar (april 2024-april 2025) zijn gepubliceerd. Ik sluit af met een signalering van enkele interessante wetsvoorstellen (paragraaf 4) en publicaties (paragraaf 5).

2. Meer strafbeschikkingen, geen korte vrijheidsstraffen meer

Sinds 2008 kan het Openbaar Ministerie (hierna: OM) door de Wet OM-afdoening een zaak zelf afdoen met een strafbeschikking. De verdachte komt dan niet voor de rechter, tenzij hij in verzet gaat tegen de strafbeschikking. Het OM kan bij een strafbeschikking de verdachte een taakstraf van maximaal 180 uur of geldboete opleggen, maar geen vrijheidsstraf (art. 257a Sv). Daarnaast kan bij een strafbeschikking aan de verdachte onder meer worden opgelegd dat hij een schadevergoeding betaalt aan het slachtoffer, of een geldsom stort in het Schadefonds Geweldsmisdrijven. Er kan een gedragsaanwijzing worden gegeven, zoals een contact- of gebiedsverbod, of de verdachte kan de bevoegdheid om motorrijtuigen te besturen voor maximaal zes maanden worden onttrokken (art. 257a Sv). Een strafbeschikking is mogelijk bij overtredingen of misdrijven waar maximaal zes jaar gevangenisstraf op staat. Anders dan bij de transactie geldt een strafbeschikking als schuldvaststelling: een strafbeschikking levert de verdachte een strafblad op.

Bij de introductie van de strafbeschikking was het de bedoeling dat deze de transactie zou vervangen, maar ze bestaan nog altijd naast elkaar, al werden er in 2023 nog maar 1.325 zaken met een transactie afgedaan, en is het aantal strafbeschikkingen gestegen tot 41.530. Dat is 22 procent van het totale aantal misdrijfzaken dat het OM afhandelde (D.E.G. Moolenaar (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2023. Ontwikkelingen en samenhangen*, WODC Cahier 2024-19, Den Haag: WODC 2024).

Volgens Otte, de voorzitter van het College van procureurs-generaal, is dat nog niet genoeg. Hij meent dat het tijd is dat de strafbeschikking volwassen wordt (‘Straf en executie: tussen wettelijk ideaal en de rechtspraktijk’, om.nl, 17 februari 2025). Bij veel voorkomende criminaliteit wordt de strafbeschikking de standaard, en de dagvaarding de uitzondering. Daartoe trad in februari 2025 de ‘Tijdelijke instructie intensivering strafbeschikking bij veelvoorkomende vermogensdelicten’ in werking, waarin staat dat (gefaseerd) nog meer zaken met een strafbeschikking moeten worden afgedaan, zodat meer misdrijven kunnen worden afgehandeld. Volgens het OM gaat het in 80 procent van de strafdossiers immers niet om zeer ernstige feiten; deze minder ernstige zaken zouden voor een strafbeschikking in aanmerking kunnen komen.

Het uitvaardigen van meer strafbeschikkingen zou volgens het OM helpen de capaciteitstekorten in de strafrechtketen (waaronder het cellentekort) aan te pakken, waardoor de zittings- en celcapaciteit beschikbaar blijft voor de ernstige zaken, die dan ook sneller voor de rechter kunnen komen. Daarnaast zorgen meer strafbeschikkingen ervoor dat minder daders straffeloos weggelaten met het plegen van een delict: hun zaak zou anders wellicht geseponeerd worden uit capaciteitsgebrek, maar nu kunnen ze gestraft worden via de strafbeschikking.

Het OM wil voor veel voorkomende criminaliteit optimaal gebruik maken van

de mogelijkheden die de strafbeschikking biedt, door binnen de ruimte die de wettelijke kaders nu al bieden, alleen te dagvaarden bij strafzaken waarin, gelet op de ernst van het strafbare feit, een gang naar de rechter noodzakelijk is. Voorheen werden strafbeschikkingen in principe niet opgelegd aan illegale vreemdelingen, asielzoekers en recidivisten. Door ook deze contra-indicaties te schrappen, wil het OM meer daders de strafrechtelijke consequenties van hun delicten laten ondervinden.

Deze koerswijziging heeft gevolgen voor de straftoemeting door de rechter: als de rechter zich alleen nog over zeer ernstige delicten buigt, en lichtere delicten niet meer voor de rechter komen, zal de rechter alleen nog gevangenisstraf opleggen aan daders van zeer ernstige delicten. Er zullen dan minder vaak korte gevangenisstraffen worden opgelegd.

De instructie bevat bovendien nog een ander uitgangspunt: voor de zaken waarin wel gedagvaard wordt, worden in beginsel geen kortdurende gevangenisstraffen meer gevorderd. Daarmee worden gevangenisstraffen van minder dan zes maanden bedoeld. Aangezien de strafeis van de officier van justitie een sterk ankerpunt voor de rechter is, valt te verwachten dat de instructie over de strafeisen doorwerkt in de straffen die rechters opleggen. Geen kortdurende gevangenisstraffen meer kan als een cultuuromslag worden gezien, omdat Nederland internationaal gezien juist bekend staat om de vele kortdurende gevangenisstraffen: 83% van de gevangenisstraffen duurt korter dan een half jaar (D.E.G. Moolenaar (red.), *Criminaliteit en rechtshandhaving 2023. Ontwikkelingen en samenhangen*, WODC Cahier 2024-19, Den Haag: WODC 2024).

Of de soep zo heet gegeten wordt als hij wordt opgediend is nog maar de vraag. Waar de Raad voor de rechtspraak eerder in december wat mat reageerde op de plannen om de strafbeschikking meer toe te passen, door erop te wijzen op dat verdachten immers in verzet kunnen gaan (zie 'Oekaze van OM-baas Rinus Otte legt onmacht rechters

en politie bloot', Telegraaf.nl, 18 december 2024), kwam Naves, de voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, in februari zelf in verzet: hij gaf aan er bang voor te zijn dat de intensivering van de strafbeschikking ertoe zal leiden dat strafzaken blijvend worden weggehouden van de rechter en dat daarmee de positie van de rechter wordt ondergraven ('Nieuwe aanpak OM bij afhandeling strafzaken schaft celstraf bij bepaalde misdrijven af', rechtspraak.nl, 19 februari 2025). De strafrechter wordt buitenspel gezet.

De instructie om meer zaken met een strafbeschikking af te doen, leidde ook tot vragen in de Tweede Kamer. Daar waren niet alleen zorgen over de positie van de rechter, de openbaarheid van de rechtspraak en de rechten van de verdachte en van het slachtoffer, maar ook over het idee dat meer strafbeschikkingen tot een mildere aanpak zouden leiden, omdat verdachten dan geen gevangenisstraf kunnen krijgen. Hoewel het OM de bredere inzet van de strafbeschikking juist ziet om straffeloosheid tegen te gaan (waarmee de strafbeschikking tot een punitiever straffklimaat zou leiden), heeft het College van procureurs-generaal naar aanleiding van het rondetafelgesprek van de commissie van Justitie en Veiligheid van de Tweede Kamer op 26 maart 2025 de instructie aangepast ('Aanpassing in toepassing van de OM-strafbeschikking en tijdspad verdere intensivering', om.nl, 2 april 2025). Strafbeschikkingen zullen toch niet worden opgelegd aan illegale vreemdelingen en asielzoekers en het College wacht onderzoeken over de effecten van deze eerste tijdelijke instructie voor de rechtspraak en slachtoffers af voordat er verdere instructies komen. Ook zal het OM de positie van het slachtoffer rond de strafbeschikking versterken en de informatieverstrekking en rechtsbijstand richting verdachten optimaliseren.

Het is lovenswaardig dat het OM als een ware ketenpartner oplossingsrichtingen zoekt om handhavingstekorten weg te werken en capaciteitsproblemen op te lossen.

Toch rijst de vraag of een bredere inzet van de strafbeschikking daartoe de juiste weg is. Waar efficiëntie centraal staat, staan rechten van verdachten en slachtoffers dat meestal niet. Tweede Kamerlid Lahlah wees er al op dat rechtspraak geen productieproces is en dat de verstopte strafrechtketen geen file is “die je even oplost met een extra rijstrook voor het Openbaar Ministerie” (zie in dit verband ‘OM wil meer strafzaken afhandelen zonder rechter, Kamer mort en mokt maar gaat niet dwarsliggen’, NRC.nl, 16 april 2025). Om doorlooptijden in het strafrecht en capaciteitsproblemen bij de tenuitvoerlegging van vonnissen terug te dringen is meer nodig dan de rechter buitenspel zetten, zoals meer rechters, meer zittingscapaciteit, meer reclasseringswerkers en meer penitentiaire inrichtingswerkers. De rechtsstaat is die investering waard.

3. *Landelijke oriëntatiepunten en richtlijnen voor strafvordering*

In december 2024 zijn de oriëntatiepunten voor straftoemeting en LOVS-afspraken van de rechtsprekende macht voor meerderjarige daders veranderd. Er worden nu algemene oriëntatiepunten genoemd voor meerdaadse samenloop, voor recidive, voor deelneming en voor poging en voorbereiding. Daarnaast worden (niet uitputtend) enkele veelvoorkomende algemene strafverzwarende en strafmatigende omstandigheden genoemd. Een zwaardere straf is bijvoorbeeld aangewezen als er sprake was van bijzondere planning, organisatie of professionaliteit bij het plegen van het feit, als de verdachte in aanzienlijke mate onder invloed van alcohol of drugs verkeerde, of als de verdachte een proceshouding aanneemt die bewust onnodig kwetsend is voor slachtoffers of nabestaanden. Strafmattigende omstandigheden zijn bijvoorbeeld dat de verdachte zich heeft ingespannen voor het herstel van de gevolgen van het feit, vooruitzichten heeft op resocialisatie, of als de verdachte of zijn familie ongevoelzaam zwaar getroffen zouden worden door

de straf, bijvoorbeeld als de verdachte voor kinderen zorgt die als gevolg van een gevangenisstraf niet meer thuis kunnen wonen. Als de verdacht heeft meegewerkt aan de opheldering van het feit kan dat ook aanleiding zijn om een lagere straf op te leggen. Daarnaast zijn de oriëntatiepunten van enkele specifieke delicten aangepast. Voor bedreiging zijn de straffen hoger geworden. Voor de in- en uitvoer van 200-500 gram harddrugs is de straf ook iets hoger geworden. Bij openlijke geweldpleging (art. 141 Sr) en bij mishandeling (art. 300 en 302 Sr) is als strafverzwarende omstandigheid toegevoegd dat het geweld is gepleegd tegen een slachtoffer dat werkzaamheden uitvoert in het publieke domein. Bij bedreiging (art. 285 Sr) is deze formulering van de strafverzwarende omstandigheid dat het slachtoffer werkzaamheden uitvoert in het publieke domein in de plaats gekomen van een tekst waarin politieagenten, boa's, professionele hulpverleners en functionarissen in het openbaar vervoer specifiek werden genoemd. Ook is het uitgangspunt verwijderd dat bij die slachtoffers straffen met 33% tot 100% worden verhoogd. Er zijn echter ook strafverzwarende omstandigheden toegevoegd: als politici slachtoffer van bedreiging zijn, wordt in beginsel geen geldboete opgelegd en als er sprake is van inrijden op een persoon kan de rechter de verdachte voor vijf jaar de bevoegdheid ontzeggen om motorrijtuigen te besturen. Ten slotte is bij kinderporno (art. 252 Sr en 240b (oud) Sr) de uitleg over bezit en verspreiding verwijderd. Voor jeugdige verdachten zijn de oriëntatiepunten voor straftoemeting niet gewijzigd.

Op het terrein van de OM-richtlijnen voor strafvordering zijn het afgelopen jaar diverse aanwijzingen en richtlijnen gewijzigd of in werking getreden:

- Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige veelplegers (in het bijzonder de vordering van de ISD-maatregel bij stelselmatige daders), 18 april 2024, *Stcrt.* 2024, 12573.

- Richtlijn voor strafvordering kinderpornografie, 24 juni 2024, *Stcrt.* 2024, 19871.
- Richtlijn voor strafvordering seksueel misbruik van minderjarigen, 24 juni 2024, *Stcrt.* 2024, 19867.
- Richtlijn voor strafvordering van aanstootgevend gedrag – art. 254b Wetboek van Strafrecht, 24 juni 2024, *Stcrt.* 2024, 19862.
- Richtlijn voor strafvordering aanranding, 24 juni 2024, *Stcrt.* 2024, 19947.
- Richtlijn voor strafvordering verkrachting, 24 juni 2024, *Stcrt.* 2024, 19865.
- Richtlijn voor strafvordering mensenhandel, 1 juli 2024, *Stcrt.* 2024, 20336.
- Richtlijn voor strafvordering vuurwerkdelicten, 27 november 2024, *Stcrt.* 2024, 38494.
- Richtlijn voor strafvordering WAM, 8 januari 2025, *Stcrt.* 2025, 1520.
- Richtlijn voor strafvordering feitgecoördede misdrijven en overtredingen, 22 januari 2025, *Stcrt.* 2025, 1523.
- Richtlijn voor strafvordering Artikelen 30 en 34 Wet aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen (WAM), 22 april 2025, *Stcrt.* 2025, 13762.
- Het wetsvoorstel ‘Verhoging strafmaxima grootschalige drugscriminaliteit’ (36705) is in behandeling bij de Tweede Kamer. Met het wetsvoorstel wordt beoogd de maximumstraffen te verhogen die in de Opiumwet zijn gesteld op de opzettelijke varianten van het aanwezig hebben, de handel, de productie en de in- en uitvoer van harddrugs.
- Het Initiatiefvoorstel ‘Wet uitbreiding taakstrafverbod’ (36693) is in voorbereiding. Voorgesteld wordt het huidige taakstrafverbod voor ernstige geweld- en zedenmisdrijven uit te breiden naar elke vorm van fysiek geweld tegen personen met een publieke taak in het kader van de handhaving van de orde of veiligheid.
- Het wetsvoorstel ‘Wet verbetering aanpak rijden onder invloed’ (36586) is in voorbereiding. Dit wetsvoorstel beoogt de strafrechtelijke aanpak te verbeteren van bestuurders die onder invloed deelnemen aan het verkeer. De huidige ‘recidiveregeling ernstige verkeersdelicten’ wordt vervangen door een aantal nieuwe maatregelen met betrekking tot de ontzegging van de rijbevoegdheid en ongeldigverklaring van het rijbewijs.

4. **Wetten en wetsvoorstellen**

Het wetsvoorstel ‘Verhoging strafmaximum deelneming terroristische organisatie’(36460) is aangenomen. Het wettelijk strafmaximum van deelneming aan een terroristische organisatie wordt verhoogd van vijftien naar twintig jaar gevangenisstraf als de terroristische organisatie tot oogmerk heeft om de meest ernstige terroristische misdrijven, zoals aanslagen, te plegen.

Daarnaast zijn er drie nieuwe, voor straftoemeting relevante, wetsvoorstellen ahangig bij de Tweede Kamer:

- Het wetsvoorstel ‘Verhoging wettelijke strafmaxima mensensmokkel’ (36414), waarmee wordt beoogd het strafmaximum van mensensmokkel te verhogen van zes naar acht jaar gevangenisstraf, is in behandeling bij de Tweede Kamer.

5. **Publicaties**

Ten slotte wordt nog een aantal empirische onderzoeken gesignaleerd op het terrein van de straftoemeting.

- Investico onderzocht klassenjustitie in het strafrecht. Laagopgeleide verdachten met een migratieachtergrond hebben een grotere kans op gevangenisstraf dan hoogopgeleide verdachten zonder migratieachtergrond. Vooral het opleidingsniveau blijkt samen te hangen met de kans op gevangenisstraf. (R. van der Burgh, B. Heilbron & A. Kootstra, *Klassenjustitie in Nederland*, Amsterdam: Investico 2024).
- In reactie op het Investico-onderzoek bespreken Smit en Terlouw wat er gedaan moet worden om discriminatie bij de straftoemeting te voorkomen:

meer bewustwording en explicitering van vooroordelen en meer etnische diversiteit binnen de rechterlijke macht. De inzet van een robotrechter zal geen soelaas bieden (A. Smit & A.B. Terlouw 'Discrimineren strafrechters? Helpt de robotrechter?' *Nederlands Juristenblad* 2024/2448, p. 3066-3072).

- Van der Vorm e.a. analyseerden de verschillen tussen de bestuurlijke boetes van de Wet Mulder en de strafrechtelijke geldboetes. Zowel de hoogte van de boetes in proportie tot het verwijt dat de verdachte wordt gemaakt, de mogelijkheden van matiging, alsook de consequenties van niet-tijdig betalen verschillen sterk. De auteurs pleiten voor betere synchronisatie (B. van der Vorn, A.R. Hartmann & L.J.J. Rogier, 'Onevenredige boetes voor verkeersovertredingen op grond van de Wet Mulder', *Verkeersrecht ANWB* 2025/1, p. 2-10).
- Aan de hand van jurisprudentie zet Mevis knelpunten rondom de bijkomende straf van de ontzetting uit het beroep uiteen. Rechters blijken er soms geen rekening mee te houden dat de duur van de ontzetting al direct ingaat, en niet pas gaat lopen nadat de veroordeelde vrij komt uit de gevangenis (P.A.M. Mevis e.a., 'Strafrechtelijke ontzetting uit het beroep', *Delikt en Delinkwent* 2025/11).
- De Vries onderzocht op basis van jurisprudentieonderzoek of de vrijheidsbeperkende maatregel als beschermingsmaatregel voor slachtoffers van toegevoegde waarde is ten opzichte van de voorwaardelijke straf met bijzondere voorwaarden. Die toegevoegde waarde wordt gevonden in de gevolgen van overtreding van de voorwaarden: als de vervangende hechtenis ten uitvoer is gelegd, vervallen de bijzondere voorwaarden en heeft een nieuwe overtreding van het gebieds- of contactverbod geen verdere gevolgen voor de dader. Daarentegen blijven bij de vrijheidsbeperkende maatregel het gebieds- of

contactverbod wel van kracht als de verdachte de gevangenis in moet voor overtreding van de voorwaarden (G.M. de Vries, 'Wat voegt de vrijheidsbeperkende maatregel toe?', *Delikt en Delinkwent* 2024/31).

- Over de oplegging van de gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel verscheen ook een WODC-rapport (T. van den Broek, S.A.A. van 't Klooster & M.H. Nagtegaal, *De gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel in 2022 – Kenmerken van uitspraken tot opleggingen en tenuitvoerleggingen*, Den Haag: WODC 2024).
- Koenraadt, Van Dam en Schuyt onderzochten hoe rechters het opleggen van een geldboete motiveren als de verdachte financiële problemen heeft. Rechters blijken verschillend om te gaan met het draagkrachtbeginsel. In sommige gevallen worden boetes nadrukkelijk niet opgelegd vanwege bestaande financiële problemen, terwijl in andere zaken hoge boetes worden opgelegd aan verdachten met financiële problemen zonder verdere motivering. Strafmotiveringen bieden over het algemeen weinig inzicht in hoe financiële problemen zijn meegewogen bij het opleggen van een boete (R.M. Koenraadt, K. Dam & P.M. Schuyt, 'Schulden, draagkracht en boetes: Inzicht in de motivering van de boeteoplegging bij financiële problemen van verdachten', *PROCES* 2024/6, p. 307-334).
- Abraham, Piepers en De Wilde onderzochten de straftoemeting bij Veilig Publieke Taak-delicten, zoals geweld tegen politie-agenten of zorgpersoneel. Het OM eist volgens de eigen richtlijnen een straf die 200% zwaarder is dan bij vergelijkbare delicten tegen personen zonder publieke taak. In de praktijk wordt deze regel zelden toegepast. Zowel officieren van justitie als rechters onderstrepen het belang van strenger optreden bij geweld tegen personen met een publieke taak, maar houden bij het vaststellen

van de straf ook rekening met andere factoren, zoals de ernst van het delict, de omstandigheden waarin het feit is gepleegd en de persoon van de dader (M. Abraham, N. Piepers & B. de Wilde, *Strafverhogingen bij Veilig Publieke Taakdelicten*, Den Haag: WODC/DSP-groep 2024).

S.G.C. van Wingerden

b. Rechtspraak rechtspositie van gedetineerden

(De in deze rubriek genoemde uitspraken van de beroepscommissie (hierna: BC) zijn te vinden op de website: www.rsj.nl)

1. Interne rechtspositie

Materiële ontvankelijkheid

Ook in de voorbije periode zijn er weer interessante uitspraken gewezen over de materiële ontvankelijkheid in beklagzaken. Gekozen is echter om daar geen voorbeelden van te duiden in deze rubriek, aangezien de lezer daarin al bondig wordt bediend door de specifieke jurisprudentiebulletins van de RSJ, meest recent bulletin 2025/1. Wel komt de ontvankelijkheidsbeoordeling naar voren in een aantal van de hieronder te duiden uitspraken.

WachtlIJst arbeidsdeelname vanwege wangedrag en toch recht op loonvervangende financiële tegemoetkoming

Klager heeft beklag ingesteld tegen de jens hem toegepaste algemeen geldende regel dat er gedurende de periode dat hij na afloop van een opgelegde disciplinaire straf op de wachtlIJst stond voor arbeidsdeelname, geen loonvervangende financiële tegemoetkoming werd uitgekeerd. Na gegrondverklaring van dat beklag door de beklagcommissie bij PI Rotterdam, locatie De Schie, heeft de directeur beroep ingesteld. In die procedure voert de directeur aan dat er vanwege personele tekorten

onder de arbeidsmedewerkers helaas een wachtlIJst voor de arbeid wordt gehanteerd, die bovendien lang is. De praktische implicaties daarvan zijn ingrijpend en in locatie De Schie is voor wat betreft het toekennen van de loonvervangende tegemoetkoming gekozen voor een onderscheid tussen gedetineerden die vanwege wangedrag een disciplinaire straf hebben ondergaan en daardoor hun plek op de arbeid hebben verloren, en gedetineerden die om niet verwijtbare redenen op de wachtlIJst staan. Zonder dat onderscheid zou volgens de directeur de onwenselijke situatie ontstaan dat wangedrag zou lonen. Waar het in deze zaak om gaat is de vraag of deze regel strijdig is met het bepaalde in art. 5, sub c, van de Regeling arbeid gedetineerden. Op grond daarvan brengt namelijk een aanmelding voor de arbeid van rechtswege mee dat gedetineerden direct in aanmerking komen voor een loonvervangende tegemoetkoming. Een restrictieve uitleg van deze bepaling zou betekenen dat dit ook geldt voor gedetineerden die vanwege wangedrag een disciplinaire straf hebben ondergaan en daarna op de wachtlIJst zijn geplaatst. De directeur stelt dat om voornoemde reden dient te worden uitgegaan van een bredere interpretatie. In aansluiting bij de jurisprudentie van de BC (BC 20 augustus 2019, R-18/2423/GA) zou daarbij moeten worden uitgegaan van een termijn van twee weken waarin het redelijk is om gedetineerden, zoals klager, die door eigen toedoen op de wachtlIJst voor de arbeid zijn komen te staan, de eerste twee weken geen loonvervangende financiële tegemoetkoming uit te keren. In locatie De Schie was het arbeidsreglement (inmiddels) met die interpretatie opgesteld. De BC stelt voorop dat de klacht van klager ziet op een algemene, voor alle in de inrichting verblijvende gedetineerden geldende, regel, waartegen slechts beklag openstaat indien er sprake is van strijd met hogere wet- of regelgeving. Daarvan is naar het oordeel van de BC in dit geval sprake. Van belang hierbij is allereerst dat art. 47, tweede lid, Pbw volgens vaste jurisprudentie van de BC geen